Viktig samhällsinformation om avfallshanteringen till alla medborgare i Bollnäs och Ovanåkers kommuner.

SKRÄPPOST

NR 1 • 2023

”De ska veta att matresterna kommer till användning.”
Jonas Halonen, bonde

VEM ÄR DU I KÖKET?
VÅRAT QUIZ GER SVAR

INTERVJU
DE ANVÄNDER MATAVFALLET

UPCYCLING
NYTT LIV TILL GAMMALT PORSLIN

BORAB
#allaåråterVINNARE

I DETTA NUMMER

3 Kundtjänst informerar

4 Följ med en av våra chaufförer

6 Quizdags! Vem är du i köket?

8 Matavfall blir biogödsel och biogas

10 Sorteringsguide – riv ut och spara!

12 Nytt abonnemang för trädgården

13 VD har ordet

14 Upcycling

16 Miljöveckan 2023

18 Sopsamlarmonster

19 Korsord

20 Öppettider

SKRÄPPOST är en tidning med samhällsinformation om avfallshanteringen i Bollnäs och Ovanåkers kommuner.

BORAB är ett kommunalt bolag där ägandet är fördelat mellan Bollnäs (2/3) och Ovanåker (1/3). Anläggningen är godkänd av miljödomstolen. Tillsynsmyndighet är Länsstyrelsen i Gävleborg. BORAB (Bollnäs Ovanåkers Renhållnings AB) ansvarar för kommunernas avfallsverksamhet och driver dessutom avfallsanläggningen med återvinningscentralen på Sävstaås samt återvinningscentralen i Edsbyn.

Utgivare: Bollnäs Ovanåkers Renhållning AB

Ansvarig utgivare: Mari Törrö

Redaktion: Elin Drugge, Frida Löberg, Ida Blomqvist, Hanna Ebeling

Grafisk produktion: 100procent.com

Omslagsfoto: Gästrike Återvinnare

Tryckeri: Bok & Tryck AB

Trycksak 3041 1011

Minsta smula räknas

MAT. Så viktig och självklar för många av oss. Att maten ger oss livsnödvändig näring, kraft och vitaminer tar vi för givet.

Priset på mat har den senaste tiden ökat markant. Prisökningen har många olika orsaker och en faktor som spelar in är tillgången på gödsel till åkermarkerna där mycket av vår mat odlas. Gödselprodukter har både blivit dyra och svåra att få tag på i och med Rysslands krig mot Ukraina.

Det gödsel som vi importerar är oftast konstgödsel, som på sikt hotar att utarma våra jordar och göra dem fattiga på viktiga näringsämnen. Men visste du att vi här i Gävleborg har tillgång till vårt eget näringsrika biogödsel? I processen att göra biogas av ditt matavfall bildas nämligen en restprodukt som passar perfekt att använda som gödsel på våra åkrar.

Det gödslet är inte bara lokalt producerat, det är dessutom fullt av viktiga mikronäringsämnen. I detta nummer kan du läsa mer om hur våra lokala bönder använder sig av biogödsel.

DU kan påverka mycket genom dina aktiva val i vardagen. Köp inte hem massor av dyr mat som du måste slänga bort, planera dina inköp, lukta och smaka och var inte rädd för bäst före-datumen. Sortera matavfallet i din bruna påse och lägg den i ditt bruna kärl. På så vi är du både ekonomiskt och klimatmässigt smart – ditt matavfall är nämligen en viktig resurs som gör stor nytta i våra kretslopp, där minsta smula räknas.

Trevlig läsning!

// Ida Blomqvist, renhållningschef

Fritidshusägare, se hit!

Underlätta tömningen

Vägen fram till dina sopkärl behöver vara framkomlig för våra chaufförer. Tack för att du underlättar tömningen genom att exempelvis röja undan sly och grenar.

Sommarhämtningen hos fritidshus pågår från början av maj till slutet av september, vecka 18-39.

Kontakta oss om du har frågor om din sophämtning eller våra olika abonnemang! Vi påminner redan nu om att ställa undan sopkärlen efter sommaren, så att de inte står framme vintertid och försvårar snöröjningen. Tack!

Vi tar inte emot ensilageplast

Vi tar inte längre emot ensilageplast från företag eller privatpersoner. I stället hänvisar vi till Svepretur, ett branschägt materialbolag som utan vinstintresse ansvarar för insamling av den sortens plast och ser till att den går till miljöanpassad återvinning. På svepretur.se hittar du all information om hur den kostnadsfria inlämningen går till.

Tips! Idag finns många alternativ till latrin – läs mer på **avloppsguiden.se/toaletter**

Hämtning av latrin

För latrin som lämnas till kommunalt omhändertagande får endast godkända behållare av engångstyp användas. De finns att köpa på återvinningscentralerna i Bollnäs och Edsbyn. Ring oss på Kundtjänst för att få ditt kärl hämtat.

Välkommen till oss!

Bollnäs återvinningscentral
Edsbyvägen 200, Bollnäs

Edsbyns återvinningscentral
Gamla landsvägen 9, Edsbyn

Kontor och Kundtjänst
Edsbyvägen 200, Bollnäs

Har du frågor? Ring oss på 0278-255 22. //Mattias, Veronika, Madde, Hanna W, Hanna E och Jessica.

Bra att veta

- **I det gröna kärlet** lägger du ditt restavfall, t ex blöjor, dammsugarpåsar, disktrasor, bindor och tamponger, tops, diskborste o s v.
- **I det bruna kärlet** lägger du matavfallet, som exempelvis matrester, kaffesump, tepåsar och hushållspapper. Se till att försluta påsen ordentligt.
- **Förpackningar** ska du enligt lag sortera ut och lämna på en återvinningsstation. De hör inte hemma i det gröna kärlet.
- **Kärlen töms** även om det är röd dag eller afton och ska stå ute kl. 06:00 på hämtningsdagen. Sopbilarna kör under hela dagen och vi kan inte säga exakt vilken tid de kommer till just dig.
- Avfallskärlen ska stå **placerade vid vägkanten**, max en meter från vägen. Tunnans öppning ska vara placerad mot vägen och det är viktigt att det är fritt runt omkring. Tänk på att ha ca 50 cm mellan dina kärl.

Följ oss på sociala medier:

Självservice

En e-tjänst kan du använda när som helst på dygnet via en dator, mobil eller surfplatta. I vår e-tjänstportal på **borab.se** hittar du uppgifter kopplade till ditt renhållningsabonnemang. Logga in med din e-legitimation.

David ger oss knepen för en lyckad tömning

Att tömma soptunnor är väl ändå en enkel uppgift, tänker du. Trycka på en knapp och se när sopbilens arm fixar själva tömningen - plättlätt! Men jobbet som renhållningschaufför innehåller faktiskt en del utmaningar. Vi följde med vår chaufför **David Voxberg** för att få en mer nyanserad bild.

Förarhytten är uppvärmd och klar när vi rullar upp på villaområdet Borgen i Edsbyn. Det är tidig morgon och framför oss väntar ett arbetspass med tömning av hundratals sopkärl som kunderna så troget ställt fram vid vägkanten.

- Det är verkligen ett speciellt jobb, för jag behöver vara fokuserad hela tiden. Eftersom jag kör i tätbebyggda områden gäller det att ha uppsikt över utspringande barn, katter och hundar. Vintertid gäller det också att hela tiden bedöma vilka vägar som är åkbara för att inte fastna i en isig backe någonstans, något som faktiskt hände mig i morse. Så efter en hel arbetsdag är man rätt trött i huvudet, berättar David med ett leende.

HJÄLPSAMMA KOLLEGOR

Tillsammans med fem kollegor tömmer David hushållssopor runt om i Bollnäs och Ovanåker. Efter fyra år är det framför allt friheten som gör att han trivs bra med jobbet.

- Vi har ganska flexibla arbetstider. Så länge soporna blir tömda finns det möjlighet att styra över arbetet rätt bra. Vi hjälps åt att lösa uppgiften och ställer upp för varandra så gott vi kan.

BACKADE I 10 MINUTER

Efter en kort åktur tillsammans med David är det tydligt att tålamod verkar bra att ha som renhållningschaufför.

- Ja, man vet aldrig vilka problem man stöter på. En gång behövde jag backa i tio minuter när jag fick möte med en timmerbil på en smal grusväg. Så det är bra att inte tro att allt ska rulla problemfritt, då blir man nog besviken rätt snabbt.

JOBBAR ÄVEN STORHELGER

Renhållningschaufförerna jobbar måndag till fredag för att tömma sopkärlen oavsett om det är julafton, påsk eller midsommar.

- Ibland kan en av oss vara ledig på en storhelg, men då har man ändå jour. Det som väger upp är naturligtvis att man tjänar lite extra.

700 KÄRL PER DAG

Vanligtvis ska 600-700 kärl hinna tömmas på en arbetsdag och det gäller oavsett om någon av chaufförerna blir sjuk, en sopbil går sönder eller något annat oväntat händer.

- Vi strävar efter att få ett flyt i sophämtningen med så få avbrott som möjligt. Även om det inte ingår i våra jobb att kliva ut och justera kärlen så vill vi hjälpa till. De allra flesta ställer ut kärlen precis som man ska, men alla kan ju göra fel ibland, säger David när han tömmer dagens sista sopkärl.

Nu väntar en körning till Bollnäs för att tömma bilens innehåll av matrester och sopor på Sävstaås avfallsanläggning, tanka och tvätta bilen för att avsluta med en avstämning med kollegorna inför morgondagen.

Visste du?
Sopbilen har två fack - matavfallet töms i det ena facket och det brännbara restavfallet i det andra. Himla smidigt!

Din checklista inför tömning!

✔ **SE TILL ATT KÄRLEN STÅR FRITT**
Ställ kärlen med minst 0,5 meters avstånd mellan varandra och till andra föremål ex. postlådan. Står de för tätt behöver David kliva ut och flytta de tunga kärlen, eftersom bilens lyftarm är bredare än kärlet. Det är slitsamt att hoppa ut flera hundra gånger om dagen och det tar tid. Då skulle det krävas fler anställda chaufförer och en högre sophämtningsavgift.

✔ **STÄLL KÄRLEN I MARKNIVÅ OCH PARALLELLT MED VÄGEN**
Bilens lyftarm får inte ett tillräckligt bra grepp för att lyfta kärlet om det inte placerats i nivå med vägen. Står kärlet snett måste hela bilen ställas snett, vilket inte är trafiksäkert.

✔ **VÄND LOCKET UT MOT VÄGEN**
Ett felvänt kärl går inte att lyfta och David och behöver gå ut och vända på det.

✔ **STÄLL KÄRLET NÄRA VÄGBANAN**
Ställ kärlet max 1,8 m från vägbanan, annars når vi den inte.

✔ **UNDVIK KÄRL I BACKAR**
Vintertid är det är svårt och ofta omöjligt att starta den upp till 28 ton tunga sopbilen i uppförsbacke.

✔ **SE TILL ATT LOCKET GÅR ATT STÄNGA**
Överfulla sopkärl leder till att avfallet åker ut på backen istället för in i sopbilen.

✔ **PLOGA, SKOTTA, SANDA**
Gör vintern till en trevligare och säkrare årstid för våra chaufförer genom att sanda vid halt väglag, ta bort snö från locket och skotta framför kärlen.

Är du (kli)matsmart?

Följande gäller säkert inte dig..

...men den genomsnittliga Bollnäs- och Ovanåkersbon fyller en tredjedel av sitt gröna sopkärl med matavfall – trots att det bruna matavfallskärlet förmodligen står precis intill.

Den siffran kan vi självklart förbättra, eller hur? Det bästa är såklart att äta upp maten, men det som blir över vill vi göra klimatsmart biogas och näringsrik biogödsel av.

Matavfall = exempelvis skal, bröd, gamla matrester, pasta, ris, potatis, hushållspapper, ofärgade servetter, frukt- och grönsaksrester, kött, korv, fisk inkl. ben, kaffesump, kaffefilter, teblad och tepåsar.

Matsvinn = Mat som går bra att äta men av olika anledningar inte äts eller dricks upp.

Quiz! Vem är du i köket?

Är du mästare, medelmåtta eller motvillig?

Fråga 1

Du är hungrig och hittar en banan i köket som börjat få bruna fläckar. Vad gör du med den?

A. Slänger den i soporna.

B. Skalar den och lägger in den i frysen för att ta fram senare och använda i ex. en smoothie. Skalet slänger du i matavfallspåsen.

C. Slänger hela bananen i bruna matavfallspåsen.

Fråga 2

Du ska laga en maträtt där crème fraiche ingår och hittar en öppnad men nästan hel burk i kylskåpet. Dess bäst före-datum passerades igår. Vad gör du?

A. Slänger burken med innehåll i soporna.

B. Tömmer ut innehållet i matavfallspåsen och slänger burken och locket i förpackningsinsamlingen.

C. Tittar, luktar och smakar för att bedöma om den ändå går att använda.

Fråga 3

Du upptäcker att osten i kylskåpet har börjat mögla, du ser en möglig prick som är ca 1 cm stor. Vad gör du med osten?

A. Skär bort den mögliga delen, slänger den mögliga delen i matavfallspåsen och gör sedan en ostmacka.

B. Slänger osten i matavfallspåsen och förpackningen i förpackningsinsamlingen.

C. Slänger osten och dess förpackning i soporna.

Fråga 4

Det är dags att laga middag så du öppnar kylskåpet men hittar inget att tillaga. Vad gör du?

A. Åker till mataffären och handlar något att göra middag av.

B. Börjar gå igenom hyllorna och hittar en korvbit, en halv paprika, en burk crème fraiche och några skivor salami som du med lite kryddor lyckas få till en riktigt god pastasås.

C. Tar en skål med filmjölk till middag.

Hur många poäng fick du? Se facit till höger.

Resultatet!

35-40 poäng: Mästaren

Du har stenkoll på vad som kan läggas i matavfallsinsamlingen och går ofta igenom innehållet i kylskåpet för att se till att det används innan det blir dåligt. Du har på eget initiativ installerat en liten termometer i kylskåpet som visar den optimala temperaturen +4°C. Du låter sig inte avskräckas av bäst före-datum utan tittar, luktar och smakar för att känna om maten fortfarande är ätbar. Du har nog inte slängt ett endaste bananskal i soppåsen sedan 2018 när matavfallsinsamlingen började.

Föreslagen åtgärd: Ja då, du får en guldstjärna, vår eviga beundran och all cred! Nu hoppas vi att du är redo att ta ett steg till genom att inspirera familj och din omgivning till att närma sig din mästarnivå!

15-34 poäng: Medelmåttan

Eftersom matavfallspåsen ändå står där bredvid soppåsen så kan du ju använda den, resonerar du. Visst händer det att matrester, kaffesump och apelsinskal hamnar i soppåsen ibland, men även solen har ju sina fläckar. Livet rullar på och matavfall är ju inte direkt farligt att elda upp med vanliga soporna, eller?

Föreslagen åtgärd: Grymt bra att du oftast slänger ditt matavfall i matavfallspåsen. Testa att konsekvent sortera ut allt matavfall under en vecka, för att se hur många fler matavfallspåsar du får ihop jämfört med föregående vecka. Kanske fler än du hade kunnat föreställa dig! När du sorterar ut allt matavfall bidrar du till att matresterna blir en del i ett kretslopp istället för att eldas upp. Osäker på vad som är matavfall? Ta hjälp av Sorteringsguiden på **borab.se!**

0-14 poäng: Den motvillige

Matavfallsinsamlingen är ett onödigt påhitt. För dig känns det smidigast att slänga allt i samma påse. Visserligen krävs ett rätt stort avfallskärl men pengarna som det kostar extra betalar du för att slippa sortera. Det här är troligtvis första gången du funderar på hur mycket av den inköpta maten som faktiskt aldrig blir uppäten.

Föreslagen åtgärd: Sett från den ljusa sidan är du den med mest utvecklingspotential! Så att bara införa EN ny vana för att särskilja matavfall från soporna kommer verkligen att göra skillnad! Har du inte ett brunt kärl där hemma? Vid årsskiftet blir det obligatoriskt med matavfallsinsamling i hela Sverige, så kanske kan du tänka dig att börja redan nu? Abonnemangsformen med brunt kärl är billigare än den utan.

Resultat: **Fråga 1.** (10p = B) (5pt = C) (0p = A) **Fråga 2.** (10p = C) (5p = B) (0p = A)
Fråga 3. (10p = A) (5p = B) (0pt = C) **Fråga 4.** (10p = B) (5p = C) (0p = A)

Martins bilar tankas billigt och fossilfritt

Att matavfall kan omvandlas till biogas vet du nog redan och kanske känner du även till att stadsbussarna i Gävle drivs på dina matrester. I övrigt är det nog få av oss som har koll på biogasdrivna fordon. Bilmekanikern och biogasentusiasten **Martin** fyller i våra kunskapsluckor.

Namn: Martin Gunnarsson

Gör: Renoverar och servar gasbilar i egen verkstad

Bor: Ockelbo

Antal egna gasbilar i trafik: 4 st

Hur kommer det sig att du är intresserad av att renovera biogasbilar?

- För mig handlar det i grunden om social hållbarhet. Det här är fossilfria bilar som de flesta samhällsgrupper har råd med. En biogasbil kostar från 25 000 kronor och drivmedelskostnaden är lägre än bensin och diesel. Just nu sparar du ungefär två kronor per liter om du kör på biogas i Gävleborg. Generellt är det 15 procent billigare att köra med biogas i vår region.

Varför är biogasbilar klimatsmarta?

- Så länge vi äter och går på toa skapas i reningsverk och gödselstackar klimatskadlig metangas, som om det samlas in kan förbrännas i exempelvis en bilmotor. Metangas, som i sig är en 40 gånger mer klimatskadlig växthusgas än koldioxid. Vid förbränning omvandlas metangasen till vanlig fossilfri koldioxid. Genom att sortera ditt matavfall bidrar du på så vis till att minska den klimatpåverkan som metanet annars skulle orsakat, om det inte kunnat samlas in och förbrännas under kontrollerade former.

Varför är inte biogasbilar ett alternativ för den breda massan idag?

- Den största anledningen är att det inte finns tillräckligt med tankstationer i Norrland, även om det byggs nya hela tiden. I Sverige finns drygt 200 stationer och ytterligare runt 60 tankstationer för yrkesfordon som exempelvis bussar. Antalet registrerade gasbilar i Sverige är 55 000 och varje år nyregistreras runt 2000 biogasdrivna fordon.

Vad är utmärkande med att reparera gasbilar?

- Att jobba med gasmotorer innebär ett analogt felsökande, så att kunna ställa rätt diagnos är väldigt viktigt. Jag reparerar många delar i stället för att byta ut dem, till exempel genom att löda om kretskort eller byta packningar.

Det finns bara några få verkstäder i Sverige som har specialiserat sig på biogasbilar men det skulle behövas fler. Jag har kunder från hela landet, även från Bollnäs och Ovanåker.

Är det någon skillnad i verkningsgrad mellan en bensinbil och en biogasbil?

- I en modern gasbil från ca år 2010 och senare känner föraren ingen skillnad mot andra typer av bilar. Även om förbränningsmotorer generellt är ineffektiva i jämförelse med elmotorer, behöver metanen ju förbrännas för att inte påverka klimatet negativt. Således bidrar biogasbilar till att minska de klimatskadliga utsläppen av metan. Men ja, de kan utrustas med både turbo och kompressor, så de går alltid att effektivisera energiåtgången och samtidigt köra snabbare.

Vilken ställning tror du att biogasbilen har om tio år?

- Den är fortfarande ett komplement, men ekonomiskt tillgängligt för den breda massan redan idag. Nu saknas bara en tankstation i Hälsingland och en i Härjedalen så finns mackar i alla landskap, och inte ska det väl behöva ta 10 år till dess?

”- Just nu sparar du ungefär två kronor per liter om du kör på biogas i Gävleborg!”

Visste du?

Fordonsgasen är till största delen metan, skillnaden består i hur den produceras. **Biogas** är förnybart och tillför inte någon fossil koldioxid. **Naturgas** är ett fossilt bränsle som dock har en minskad miljöpåverkan jämfört med bensin och diesel. Under åren har andelen biogas i fordonsgasen ökat och står nu för mer än 96 procent.

Källa: energigas.se

Dina matrester blir en naturlig del i Jonas lantbruk

Det matavfall du slänger i bruna påsen hamnar efter en rötningsprocess på **Jonas Halonens** åkrar i Österfärnebo. Han är en av de bönder som stöttar naturens kretslopp genom att använda biogödsel på sina åkrar.

Du var först med att börja använda biogödsel i Gävleborg år 2018. Vad fick dig att ta det beslutet?

- Jag ville få ner kostnaden för att gödsla åkrarna. Konstgödsel var dyrt och sedan dess har priset stigit ännu mer, från tre till elva kronor per kilo. Det gör att biogödsel borde vara än mer intressant även för andra bönder nu. För oss är det en fördel att vi kan hämta det själva på Ekogas anläggning i Forsbacka. Sedan är det såklart bra med kretsloppet som skapas när matavfallet blir näringsrik jord och att biogödsel inte bidrar till övergödningen av våra sjöar.

Hur mycket gödsel använder du varje år?

- Jag köper 7000-8000 kubikmeter biogödsel från Ekogas i Forsbacka. Det motsvarar tre fyllda simbassänger på 50x25 meter. Utöver det använder jag ungefär 8000 kubikmeter egen kogödsel.

Händer det att du ser förorenat gödsel i form av skräp på åkrarna?

- Nej det har jag inte varit med om. Ekogas som levererar biogödslet analyserar det innan det är färdigt och kan därför garantera renheten. Däremot skulle det vara intressant för mig att köra ut även det fasta biogödslet från Ekogas, men det innehåller för mycket plast*. Det är synd – även det fasta gödslet innehåller bra näringsämnen.

Vilken är din uppmaning till alla som inte sorterar ut matavfall idag?

- Jag har ingen direkt uppmaning, men de ska i alla fall veta att deras matrester kommer till användning och att utsorteringen av matavfall gynnar oss bönder som använder biogödsel.

Namn: Jonas Halonen

Antal nötdjur: 500 köttdjur, 240 mjölkkor + 250 blivande mjölkkor.

Driver: Torsåker gård i Österfärnebo samt ytterligare två gårdar i området.

Så mycket mark gödslas: Runt 600 hektar (motsvarande 1200 fotbollsplaner).

*Plasten kommer från felaktigt sorterat matavfall och gör att cirka 4000 ton näringsrik mull måste tas åt sidan varje år hos Gästrike Ekogas. Det finns i nuläget inget effektivt sätt att ta bort plasten.

Vad ska ligga var?

Sorteringsguide

Tips!
Med vår digitala sorteringsguide får du snabbt och enkelt svar på hur olika saker ska sorteras. Besök **borab.se/sorteringsguiden**

Till återvinningsstationen

FTI samlar in förpackningarna

Förpackningsinsamlingen (FTI) sköter insamlingen av förpackningar. På deras webbplats kan du se var närmaste återvinningsstation ligger och ex. anmäla behov av städning eller tömning.

fti.se

Plastförpackningar

Exempel på avfall:

- Plastpåsar
- Schampoflaskor
- Saftflaskor
- Burkar, t.ex. crème fraiche och smör.
- Plastlock
- Plasttallrikar och -muggar

Att tänka på:

Du behöver inte skölja ur plastförpackningar. Du kan slänga både hårda och mjuka förpackningar tillsammans. Ta av lock och korkar. Pantflaskor lämnar du i butik.

Pappersförpackningar

Exempel på avfall:

- Mjölkförpackningar
- Toalettrullar
- Flingpaket
- Mjölpåsar
- Juiceförpackningar
- Kartong

Att tänka på:

Platta till, vik ihop och lägg mindre förpackningar i större för att spara plats. Sortera ev. korkar efter material. Plastdelar som sitter fast i förpackningen kan sitta kvar.

Glasförpackningar

Exempel på avfall:

- Glasburkar
- Glasflaskor

Det är viktigt att skilja färgat och ofärgat glas åt.

Att tänka på:

Flaskorna och burkarna ska vara torra. Korkar, kapsyler och lock sorteras efter material. Vinkorkar läggs i restavfallet.

Tidningar

Exempel på avfall:

- Reklamblad
- Dagstidningar
- Kontorspapper
- Magasin/ Kataloger
- Vykort
- Kuvert (med/utan fönster)
- Pocketböcker

Tips:

Sätt upp en klisterlapp på brevlådan "Ingen reklam, tack". Finns att hämta på våra återvinningscentraler!

Metallförpackningar

Exempel på avfall:

- Konservburkar
- Aluminiumfolie
- Burklock, kapsyler
- Tuber
- Folie från crème fraiche m.m.

Att tänka på:

Knyckla ihop avfallet till en boll. Stannar avfallet som en boll är det metall, öppnar det sig igen är det plast.

Vad är en förpackning?

Som förpackning räknas det material som omsluter och skyddar en vara. Om en förpackning består av flera material som inte går att separera sorterar du den efter det material som den består mest av.

Till återvinningscentralen

Återvinningscentralerna i Bollnäs och Edsbyn är kommunala och drivs av oss på BORAB.

För att underlätta ditt besök på våra återvinningscentraler finns packlistor att ladda hem från **borab.se**!

Töm säcken
– sortera innehållet!
borab.se/tomsacken

Farligt avfall

Exempel på avfall:

- Lösningsmedel
- Färgrester
- Rengöringsmedel
- Bekämpningsmedel
- Hushållskemikalier
- Batterier • Nagellack • Hårspray • Smink

Att tänka på:
Alla hushåll har farligt avfall hemma. Är du tveksam om det är farligt eller inte, kontakta oss eller ta med det till återvinningscentralen så hjälper vi dig. Oftast handlar det om sådant som de flesta av oss känner igen.

Trädgårdsavfall

Exempel på avfall:

- Gräs och ogräs
- Löv och blommor
- Fallfrukt
- Ris och kottar
- Kvistar och grova grenar

Att tänka på:
Sådant som uppkommer vid normal skötsel av trädgården.

Grovavfall

Exempel på avfall:

- Möbler
- Cyklar och pulkor
- Utslitna mattor
- Stekpannor och kastruller
- Porslin

Att tänka på:
Saker som man normalt tar med sig när man flyttar, det vill säga lösöret man har hemma. Avfallet är ej brännbart eller för stort för gröna avfallskärlet.

Textilier

- Hela **och trasiga** begagnade kläder och underkläder.
- Sängkläder, handdukar, filtar och hushållstextilier.
- Hela skor (om möjligt i par och hopknutna) hattar, handväskor, bälten och accessoarer.

Byggavfall

Exempel på avfall:

- Fasta installationer (ex. köksstommar, platsbyggda garderober)
- Rivningsvirke
- Golv
- Gips
- Planglas (ex. fönsterrutor)
- Isolering
- Kakel, tegel, betong
- Jord, sten, grus

Att tänka på:
Byggavfall är saker du normalt inte tar med dig när du flyttar, det vill säga fasta intallationer.

Elavfall & vitvaror

Till exempel:

- Leksaker med batteri
- Kylskåp
- Diskmaskin
- Tvättmaskin
- Dator
- Kaffebryggare

Att tänka på:
Elektriska och elektroniska produkter kan innehålla freoner, farliga metaller & andra ämnen som är skadliga. De måste återvinnas!

Återbruk

Till exempel:

- Kläder
- Möbler
- Lampor
- Husgeråd
- Gardiner
- Mattor
- Leksaker

Att tänka på:
Bara hela och rena saker!
Lämnas i våra återbrukshus.

Vi tar vara på din trädgårds växtkraft

Nu erbjuder vi ett abonnemang för dig som vill ha regelbunden hämtning av trädgårdsavfall. Du lägger löv, gräs, grenar, kvistar, växter, blommor och fallfrukt i ett särskilt kärl för trädgårdsavfall. Sedan kommer vi och tömmer kärlet varannan vecka.

I abonnemanget ingår ett 370 liters avfallskärl för trädgårdsavfall. Tjänsten finns tillgänglig under perioden maj till oktober. Abonnemanget kan bokas av både permanent- och fritidshushåll.

Inget matavfall bland trädgårdsavfallet

Trädgårdsavfallet och matavfallet är två olika material som blir helt olika slutprodukter. Matavfallet blir till gas och restprodukten från gastillverkningen blir ett utmärk gödsel. Trädgårdsavfallet är i stället perfekt att använda för att skapa ny jord. Därför är det viktigt att du lägger matavfall och trädgårdsavfall i olika insamlingskärl.

Blir till näringsrik jord

Avfallet i ditt trädgårdskärl går direkt till en anläggning som gör ny jord av det. Det är väldigt viktigt att du bara lägger biologiskt nedbrytbara produkter i kärlet. Om exempelvis plast eller metall följer med så riskerar den nya jorden att bli förorenad.

Viktigt att tänka på

Vid hämtning måste locket på kärlet gå att stänga och kärlet får inte vara för tungt. Det ska lätt gå att förflytta för våra chaufförer för att underlätta tömning och uppfylla god arbetsmiljö. Vilket underlag ditt kärl står på är också avgörande för hur mycket du kan lasta i ditt kärl, det ska gå lätt att rulla fram till sopbilen.

Intresserad?

Teckna abonnemanget genom att kontakta vår kundtjänst:

Tel. 0278-255 22
Epost: info@borab.se

Det här kan du lägga i det nya kärlet för trädgårdsavfall:

- ✔ Löv
- ✔ Kvistar och grenar
- ✔ Gräs
- ✔ Blommor och växter
- ✔ Fallfrukt (mindre mängder. Du med större mängder är välkommen till våra återvinningscentraler med detta).

Det här kan du inte blanda in i trädgårdsavfallet:

- ✘ Matavfall - alla typer av matrester och övrigt avfall från köksarbetet, till exempel kaffesump och skalrester.
- ✘ Invasiva växter och växtdelar – dessa lämnas väl tillslutna i dubbla säckar till speciell behållare på ÅVC.

TRÄDGÅRDS-
AVFALL

”Enligt lag är det alla med sophämtning som betalar för att avfall eldas via avfallstaxan. Därför är det en vinst både för miljön och ekonomin att elda mindre”.

MARI TÖRRÖ

Många stora frågor

Vi på BORAB har så många stora frågor på gång att det är svårt att sätta dem på pränt utan att det blir en hel uppsats. Samtidigt har vi en drift som ska rulla utan avbrott.

Från och med 2027 ska fastighetsnära insamling av förpackningar vara införd för alla hushåll i hela landet. Det första steget i den resan är att vi som renhållningsföretag får en ny lag att följa redan till nästa årsskifte. Lagen säger bland annat att vi under en övergångsperiod ska ta över ansvaret för återvinningsstationerna där insamlingen sker idag. Det kan låta enkelt, men innebär mycket arbete. Vi ska rigga tömning, omlastning, skötsel och bygglov för dessa platser.

Vi ser också över den framtida lösningen för tunnor, fordon, antal tömningar för de olika förpackningsslagen och omlastningen för att så stor del som möjligt av kostnaderna ska täckas av ersättningen från producenterna. Detta är väldigt komplext, men vi ska göra allt vi kan för att taxorna inte ska behöva höjas – trots den låga kostnadstäckning vi får via ersättningsmodellen, som beslutats av Naturvårdsverket.

Insamling av förpackningar vid bostäder

Kostnader ska täckas

Nytt abonnemang för trädgårdsavfall

Enligt lag är det alla med sophämtning som betalar för att avfall eldas via avfallstaxan. Därför är det en vinst både för miljön och ekonomin att elda mindre. Nästa led i detta är att ställa högre krav även när man beställer grovsopshämtning. Vi jobbar också med att trädgårdsavfall inte ska hamna i värmeverket, därav den nya tjänsten med abonnemang för trädgårdsavfall. En planerad ombyggnation av återvinningscentralen i Edsbyn kommer också att bidra till ännu bättre utsortering.

Låt oss hjälpas åt med att sortera ut det som kan sorteras ut både hemma och på återvinningscentralen. Det gynnar alla och vi kan inte göra det utan dig!

Vänliga hälsningar,
Mari Törrö, vd BORAB

Nytt liv till gammalt porslin

Udda och gammalt porslin råder det sällan brist på, varken hemma eller i second hand-butikerna. Ta vara på det! **Hanna Ebeling** på vår kundtjänst visar hur du kan komponera ihop olika porslinsformer till unika ljusstakar.

Här sätter bara fantasin stopp och det går självklart att skapa andra former också, exempelvis kakfat.

Du behöver: Udda porslin, ljushållare, sandpapper, plasthandskar och tvåkomponentslim.

Tips!

Googla på ”treasure candlestick” för mer inspiration!

Gör så här:

1. Leta igenom dina gömmor hemma eller fynda porslin på loppis och second hand.
2. Rugga upp ytorna som ska fästa med varandra med sandpapper.
3. Designa din ljusstake efter tycke och smak.
4. Limma ihop din ljusstake, följ instruktioner på hur du ska använda limmet.
5. Låt torka.
6. Klart att pryda en plats i hemmet!

Sök igenom dina gömmor eller fynda på loppis och second hand.

Limma ihop porslinet efter egen tycke och smak.

Låt dina skapelser lysa upp ditt hem!

Gå från klimatångest till handling!

Miljöveckan 2023

Bollnäs miljövecka är tillbaka! Under veckan vill vi sprida massor av inspiration, kunskap och konkreta verktyg för att bidra till en hållbar framtid.

All information om vad som händer under veckan hittar du på **bollnas.se/miljoveckan.** Programmet fylls på allt eftersom, så håll utkik där!

#BOLLNÄS FOR FUTURE

PROGRAM 17-22 april

FÖRELÄSNING: ENERGI- OCH KLIMATSMART I VARDAGEN
Tisdag 18 april kl. 16.00-17.00
Plats: Bollnäs bibliotek eller digitalt via Teams.

KOM OCH SKAPA: FRÖBOMBER
Onsdag 19 april kl. 16.00-17.00
Plats: Ateljén, Bollnäs museum och konsthall

FÖRELÄSNING: ATT RÄDDA EN BÄCK PÅ SOMMARLOVET
Onsdag 19 april kl. 19.00-19.45
Plats: Bollnäs bibliotek

FÖRELÄSNING: VÅTMARKENS FRAMTID
Torsdag 20 april kl. 19.00-19.45
Plats: Bollnäs bibliotek

FÖRELÄSNING: KLIMATPSYKOLOGI FÖR HOPP OCH HÅLLBAR FÖRÄNDRING
Fredag 21 april kl. 15.30-16.30
Plats: Bollnäs bibliotek

FÖRELÄSNING: LEV LOKALT UTANFÖR EKORRHJULET
Fredag 21 april kl. 17.30-18.30
Plats: Bollnäs bibliotek

ÄR DU KLI(MAT)SMART?
Fredag 21 april kl. 12.00-15.00
Plats: ICA MAXI

I tider med ökande matkostnader ger vi dig tipsen för att hålla nere kostnader och dessutom bli en vardagshjälte för klimatet! Kom till ICA MAXI och prata matsvinn* med oss på BORAB!

*Matsvinn = Mat och dryck som egentligen kan ätas men som av olika anledningar slängs.

KLÄDBYTARDAG
Lördag 22 april
Inlämning kl. 11.00-12.00
Försäljning kl. 13.00-15.00
Plats: Kulturhuset, Peter Stormaresalen

PRISUTDELNING: BOLLNÄS KOMMUNS MILJÖ- OCH KLIMATPRIS
Lördag 22 april kl. 11.30-12.30
Avlutas med dansuppvisning av Dansoteket
Plats: Colliniparken

MARKNAD I COLLINIPARKEN
Lördag 22 april. Mer information på bollnas.se/miljoveckan.

LEKSAKSBYTARDAGAR
Måndag-fredag kl. 10.00-14.00
Plats: Församlingshemmet (Norra kyrkvägen 2).

Programmet fylls på allt eftersom, håll utkik på: bollnas.se/miljoveckan

MILJÖVECKAN ARRANGERAS AV

BOLLNÄS KOMMUN

I SAMARBETE MED:

Föreningsalliansen Bollnäs, Bollnäsdraget, BORAB, Energi- och klimatrådgivning i Bollnäs, Svenska kyrkan Bollnäs.

SOPSAMLARMONSTER

TILLSAMMANS FÖR MILJÖN!

HÄSSLEHOLM MILJÖ AB
VI BRINNER FÖR EN HÅLLBAR FRAMTID

Vi fortsätter att berätta om våra **sopsamlarmonster** som älskar att samla på sopor. De representerar olika typer av skräp och samlar givetvis endast på de sopor som tillhör just deras favoritavfall.

STUBBEN

Stubben gillar att gå i skogen och lukta på alla växter. Han har alltid sin blåa sångfågel med sig på sina skogsturer. Stubben samlar på löv, kvistar och blommor.

Det bästa av allt är att det som han samlar ihop blir till ny jord. Den jorden kan man plantera nya träd eller blommor i. Visst är det toppen?

KOMPOSTINA

Bananskal, äppelskrutt eller pasta, Kompostina samlar på de mesta i matväg. Hon vet att det är viktigt att vi minskar matsvinnet därför blir hon extra glad när hon hittar rester som faktiskt inte går att äta. Kompostina är alltid hungrig, och hör du något kurra väldigt högt, ja då är det hennes mage.

Hon sprider en ljuvlig doft i gruppen och har därför två följeslagare som aldrig sviker hennes sida – flugorna Bill och Bull! Som den organiska varelse Kompostina är så växer det självklart vackra blommor på knoppen.

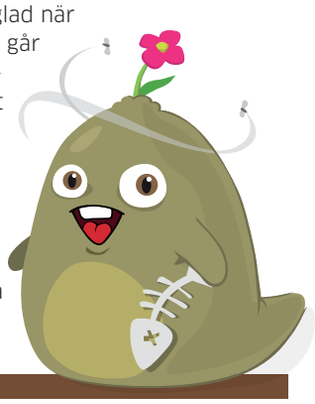

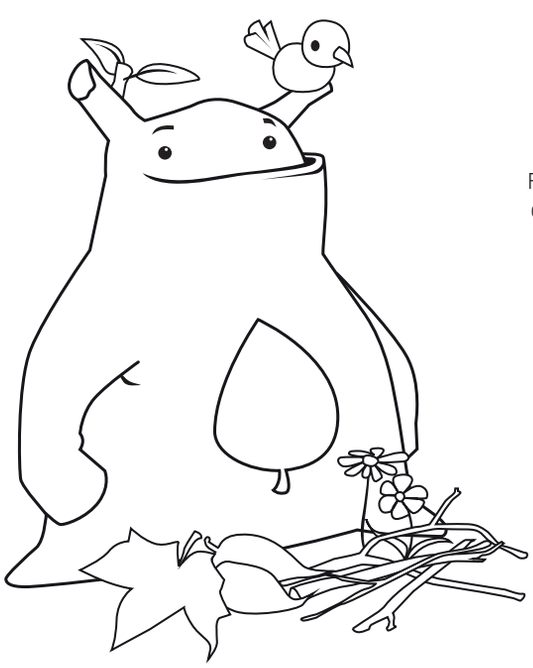

Färglägg Stubben och Kompostina, så blir de glada!

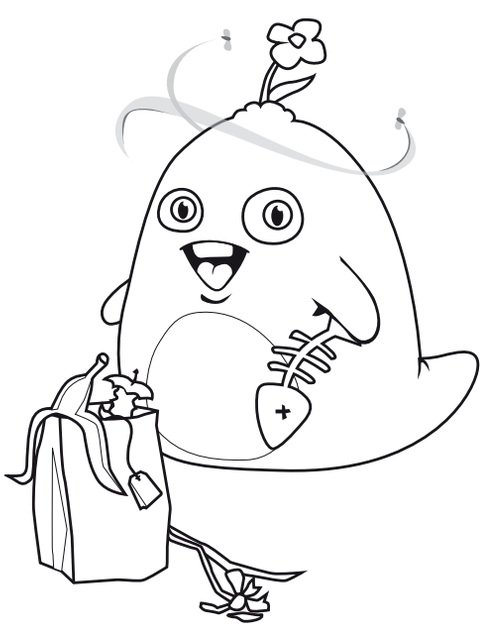

Upptäck våra sopsamlarmonster

Vill du lära mer om våra monsterkompisar eller pyssla mer? Gå in på www.sopsamlarmonster.se

	DE KAN VARA AV GRABB-TYP		SLÄ-PAR ÅT ANDRA GULLIG	STÅR TOMT OM SOM-MAREN	FLOTT-MAN OCH MATT-GREPP	HÄNDER	STÄD-PLATS		SYNS I BILD	SAM-LADE RÖSTER KRYPTA				GÅR FRÅN OSS TILL ÅKER
HYLLADE						ÄR PÅ DET HALA GLIPOR						KAN TIPPAS		LIGGER IDOG PÅ SOFIÅÅK	
HAR SIN SKEP-NAD HOORD								TRIVS I CENTRUM STÄR VÄL FRONTEN							
			SES UNDER KRONA	DUSCHAD DET ÄR BÄST HETT								HÄTSK-HET			
SKOL-MAN							HAR KANSKE NERE UPP	GÅR MED LÅST MITT I STADEN			TUSEN IBLAND	ÄR SANS-LÖS OCH CHANS-LÖS		MER ÄN EN PAS-SION	
KVÄVE		ÄR INTE ÖVERENS HÖJD-PUNKT							UPPMA-NAD SÄMRE STIL						
HÅLLER SIG I SKINNET					SOM UNDER ÖGRUPP						MISS-FLYT BALT-GRANNE				
FISK-PINNAR	MÖNST-RAT ÖVER-ORD							HINDER KAN VARA KOLIK					SES LINSLUS EXISTE-RAR		
				RIVER RUNT OCH LETAR						ÖVER-DRAGS-KLÄDER					
VILL TA TILL-BAKA							FICK SPIS SOM PRÖJS								SVANTE DREJENSTAM 2023

								I DEN BÖR DET TA SIG	ÄR DEN SOM ÄR STEN-SÄKER	SITTA PÅ AV-KOMMA		LAGER-LOKAL STJÄR-NOR	HAR FÖTTER SOM HÄNDER	ÄR DET MESTA STÄNGT OM
								TILLHÖR VI						
								KAN STORA FÖTTER GÅ I						
											IDS INTE MYCKET OPTIMAL MÄNGD			
								ÅH VILKET PARTY DRYGT 3					BEHAG-LIG	
										HÄR MEN INTE DÄR SCEN				
								GES BAK-LÄNGES				VILL FRUSEN RENGJORDES		

©MEDIAKRYSS

Tävla med oss!

Skicka in de gulmarkerade orden per epost till tavling@borab.se

Skriv "KORSORD" i ämnesraden.

Senast den **14 maj 2023** vill vi ha ditt svar.

När du skickar e-post till oss behandlar vi dina personuppgifter i enlighet med gällande lagstiftning. Mer om hur dina personuppgifter behandlas hittar du på ***borab.se/gdpr***

Vinst:

Två biljetter till "Östergren om Östergren", ett författarsamtal med Klas Östergren 28 oktober på Kulturhusets stora scen. Värde 790 kr.

Tack till Kulturhuset i Bollnäs som sponsrar med vinsten!

B PP Sverige, Port Payé

AVSÄNDARE
BORAB, 821 80 Bollnäs

ÖPPETTIDER

BOLLNÄS ÅTERVINNINGSCENTRAL

Måndag, onsdag, fredag	07.00–16.00
Tisdag, torsdag	07.00–19.00
Lördagar 1/5-30/9	09.00–15.00
Helgdagar	**STÄNGT ***

EDSBYNS ÅTERVINNINGSCENTRAL

Måndag, onsdag	11.00-19.00
Tisdag, torsdag	11.00-16.00
Lördag 29/4, 20/5, 30/9, 28/10	09.00-15.00
Helgdagar	**STÄNGT ***

AVFALLSANLÄGGNING FÖR FÖRETAG

Måndag - fredag	07.00–16.00
Lördagar och helgdagar	**STÄNGT***

HELGDAGAR: STÄNGT

*Se aktuell information om
avvikande öppettider på borab.se

Sopkärlen töms även om det är röd dag eller afton och ska stå ute senast kl 06:00 på tömningsdagen.

1 maj-30 september
Säsongsöppet i Bollnäs
ALLA LÖRDAGAR 09-15

KLIPP UR OCH SPARA

Tips!

Med vår sorteringsguide får du snabbt och enkelt svar på hur olika saker ska sorteras. Besök **borab.se/sorteringsguiden**

Töm säcken - sortera innehållet!
borab.se/tomsacken

BORAB

KONTAKT:
Telefontider: mån-fre 7.30-12, 13-15.30
Tel: 0278-255 22 | info@borab.se | www.borab.se

Följ oss på sociala medier: